

Drago ŽUPARIĆ

Univerzitet u Sarajevu – Katolički bogoslovni fakultet
Josipa Stadlera 5
BiH – 71 000 Sarajevo
drago.zuparic1@gmail.com

DUHOVNO RAZLUČIVANJE: STUP U NAUČAVANJU PAPE FRANJE

Sažetak

Duhovno razlučivanje jedan je od ključnih stupova naučavanja pape Franje. Kao središnja tema njegova pontifikata duhovno razlučivanje prožima pastoralne dokumente, odluke i pristup Crkvi u suvremenom svijetu. Papa Franjo definira duhovno razlučivanje kao sposobnost prepoznavanja prisutnosti i djelovanja Duha Svetoga u povijesti, savjesti te osobnim i zajedničkim izborima vjernika. Kroz svoje kateheze, dokumente i govore, Papa poziva vjernike da njeguju osobni odnos s Isusom i osluškuju Njegov glas kroz molitvu, Božju riječ, sakramente, vođenje Crkve i duhovno vodstvo. Prema papi Franji, duhovno razlučivanje uključuje donošenje zdravih odluka o smislu i smjeru života, vođenih Božjom voljom. Ono zahtijeva znanje, dubok uvid, iskustvo, mudrost srca, čvrstu predanost i neprekidan trud. Razlučivanje je vježba slobode darovane od Boga, koja nam pomaže razumjeti naše mjesto u Božjem planu. U ovom radu istražiti ćemo koncept duhovnog razlučivanja u naučavanju pape Franje, njegove osnovne principe te primjenu u pastoralnim dokumentima i odlukama. Analizirat ćemo kako papa Franjo integrira ovu drevnu duhovnu praksu u suvoremeni kontekst Crkve pozivajući vjernike na dublju duhovnost i aktivno sudjelovanje u misiji Crkve u svijetu.

Ključne riječi: *duhovno razlučivanje, evanđeoski principi, Duh Sveti, pastirsko vodstvo, vjernici, molitva, Božja volja.*

1. Pojam i razgraničenja

Duhovno razlučivanje ima svoje **korijene** u ranoj kršćanskoj tradiciji, posebno u učenjima apostola Pavla. U 1 Kor 12,1-10 Pavao raspravlja o razlici između duhovne i svjetovne mudrosti naglašavajući važnost duhovnog rasta i transformacije uma kao ključnih elemenata za razlučivanje Božje mudrosti.¹ Ta praksa je također duboko ukorijenjena u ignacijskoj du-

1 Usp.: Dirk G. VAN DER MERWE, „Cognitive transformation and spiritual growth: The matrix for discerning the wisdom of God (An exploration in Pauline discernment: part 2)“, *Nederduitse Gereformeerde Theologiese Tydskrif* 54, izd. 1-2 (12. kolovoza 2013.), 1-14.

hovnosti gdje se razlučivanje koristi kao sredstvo za donošenje odluka koje su u skladu s Božjom voljom kroz prepoznavanje unutarnjih pokreta duše.²

Pojam „**duhovno**“ obuhvaća aspekte duha, uma i svijesti, često povezane s transcendentnim ili metafizičkim dimenzijama. Duhovno područje uključuje različite dimenzije ljudskog iskustva, poput vjere, moralnosti, smisla života i povezanosti s univerzalnim ili božanskim silama, te praksu duhovnog rasta. Za razliku od materijalnog, duhovno se odnosi na suptilnije i dublje aspekte stvarnosti.

Razlučivanje označava sposobnost preciznog razlikovanja i procjene, primjenljivo u intelektualnim, moralnim, duhovnim ili praktičnim situacijama. U duhovnom kontekstu odnosi se na razumijevanje Božje volje i donošenje odluka vođenih tim razumijevanjem. Proces razlučivanja može uključivati promišljanje, molitvu, meditaciju i konzultacije s duhovnim vođama te je često osoban i subjektivan. Cilj je pomoći pojedincima u donošenju moralno i duhovno ispravnih odluka kroz pažljivo promišljanje i kritičku analizu.

Duhovno razlučivanje je proces u kojem pojedinac nastoji razumjeti i interpretirati Božju volju ili duhovno značenje u određenoj situaciji, odluci ili iskustvu. Često je povezano s religijskom praksom i traženjem božanskog vodstva ili unutarnje mudrosti. Taj proces može uključivati molitvu, meditaciju, osobnu refleksiju, proučavanje svetih tekstova i savjetovanje s duhovnim vodičima. Duhovno razlučivanje je subjektivan i osobni proces koji se razlikuje od osobe do osobe fokusirajući se na pažljivo slušanje savjesti i otvorenost božanskom vođenju. U mnogim religijskim tradicijama smatra se dragocjenom vještinom koju treba njegovati za donošenje moralno i duhovno utemeljenih odluka i življenje u skladu s duhovnim vrijednostima i načelima.

2. Osnovni principi duhovnog razlučivanja prema naučavanju pape Franje

Duhovno razlučivanje, prema papi Franji, središnja je tema njegova nauka i ključno je za kršćanski život i poslanje Crkve. Ono uključuje sposobnost prepoznavanja prisutnosti i djelovanja Duha Svetoga u povijesti, savjesti te osobnim i zajedničkim izborima. Papa Franjo kroz kateheze, dokumente i govore poziva vjernike da njeguju osobni odnos s Isusom i slušaju Njegov glas putem molitve, Božje riječi, sakramenata, vođenja Crkve i duhovnog vodstva.

2 Usp.: Ma. Christina A. ASTORGA, „Ignatian Discernment: A Critical Contemporary Reading for Christian Decision Making“, *Horizons* 32, izd. 1 (2005.), 72-99.

Duhovno razlučivanje, prema papi Franji, uključuje donošenje zdravih odluka o smislu i smjeru života, vođenih Božjom voljom. Ono zahtijeva znanje, dubok uvid, iskustvo, mudrost srca, čvrstu predanost i neprekidan trud. Razlučivanje je vježba slobode darovane od Boga, koja nam pomaže razumjeti naše mjesto u Božjem planu. Naše odluke mogu doprinijeti stvaranju predivnog vrta ili životne pustinje.³

Papa Franjo naglašava važnost tumačenja naše životne priče u svjetlu Božje providnosti. Kroz molitvu i duhovnu intuiciju, možemo prepoznati Božju milost u svojim životima, identificirati negativne stavove koji ometaju duhovni rast i otkriti događaje koji otkrivaju Božji ljubavni plan za našu vječnu sreću. Životi svetaca poput Augustina i Ignacija Loyolskog pokazuju kako osobna povijest i iskustva obraćenja mogu voditi do dubljeg razumijevanja Božje volje.⁴

Da bismo ispravno raspoznali Božju volju, papa Franjo predlaže nekoliko ključnih koraka: susret s Božjom riječju, sudjelovanje u tihoj molitvi s Pismom, rast u ljubavi i bliskosti s Isusom te povjerenje u Božje vođenje preko Duha Svetoga. Prijateljstvo s Isusom i oslanjanje na Božju pomoć kroz svakodnevnu molitvu mogu pomoći u mudrom razlučivanju staza koje vode k Ocu i odgovaranju na Njegovu ponudu spasenja.⁵

Potvrđivanje ispravnosti odluka uključuje znakove poput trajnog mira, dobrote, harmonije i integracije u svakodnevnom životu, odnosima i radu. Duhovno zdrava odluka donosi se slobodno iz ljubavi prema Bogu i zahvalnosti za Njegovu milost vodeći do mira, reda i smjera u životu. Istinska mudrost, ukorijenjena u strahu od Boga i pouzdanoj poslušnosti Njegovoj volji, potvrđena je Biblijom i primjerom svetaca.⁶

3 Usp.: FRANJO, „Kateheza Pape Franje na Općoj audijenciji (31. kolovoza 2022.)“, <https://www.vatican.va/content/francesco/hr/audiences/2022/documents/20220831-udienza-generale.html> [29. 8. 2024.]; ISTI, „Ai Partecipanti al Congresso Internazionale di Pastorale giovanile promosso dal Dicastero per i Laici, la Famiglia e la Vita (25. svibnja 2024.)“, <https://www.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2024/may/documents/20240525-pastorale-giovanile-congresso.html> [26. 8. 2024.].

4 Usp.: FRANJO, „Kateheza Pape Franje na općoj audijenciji (19. listopada 2022.)“, <https://www.vatican.va/content/francesco/hr/audiences/2022/documents/20221019-udienza-generale.html> [4. 9. 2024.].

5 Usp.: FRANJO, „Kateheza Pape Franje na općoj audijenciji (21. prosinca 2022.)“, <https://www.vatican.va/content/francesco/hr/audiences/2022/documents/20221221-udienza-generale.html> [4. 9. 2024.].

6 Usp.: FRANJO, „Kateheza Pape Franje na općoj audijenciji, (7. 12. 2022.)“, <https://www.vatican.va/content/francesco/hr/audiences/2022/documents/20221207-udienza-generale.html> [4. 9. 2024.].

Papa Franjo naglašava da duhovno razlučivanje „ne isključuje doprinose ljudskih, egzistencijalnih, psiholoških, socioloških ili moralnih znanosti“, nego ih nadilazi, kao i norme Crkve, jer se bavi dubljim pitanjima smisla života i Božje ljubavi prema svakom pojedincu. Taj proces vodi do spoznaje Božjeg plana za svakog od nas, što je izvor trajne radosti i ispunjenja.⁷

Iako ne postoje točno definirani „osnovni principi“ duhovnog razlučivanja, prema papi Franji, možemo izdvojiti neke ključne ideje koje on promiče:

1. Molitva je ključna za duhovno razlučivanje i produbljivanje odnosa s Bogom. Ona pomaže u prevladavanju straha, donosi radost usred iskušenja i čini nas osjetljivima na Božje vodstvo. Molitva nas čini osjetljivima na Božje svjetlo, prosvjetljujući naše umove i grijući naša srca, te pomaže u prepoznavanju Njegove volje za naše živote donoseći mir i ispunjenje. Papa Franjo naglašava da molitva nije samo recitiranje već srdačan razgovor s Bogom. Potiče vjernike da budu iskreni i otvoreni u molitvi dijeleći s Bogom svoje radosti, strahove, nadanja i brige.⁸

2. Stalna budnost: Papa Franjo naglašava važnost stalne budnosti u procesu razlučivanja upozoravajući da neprijatelj može iskoristiti našu nepažnju i ugroziti naša dobra nastojanja. Isus nas poučava o potrebi budnosti kako bismo spriječili neprijatelja da iskoristi našu nepažnju. Budnost je znak duhovne mudrosti i poniznosti, ključnih elemenata kršćanskog života.

„Držim da je potrebno sada uvrstiti podsjećaj na bitan stav kako sav posao učinjen oko najboljeg mogućeg razlučivanja ne bi propao i kako bi se donijela ispravna odluka: to je stav *budnosti*.“⁹

3. Unutarnje poznavanje i predanost: Autentično razlučivanje zahtijeva kombinaciju znanja, intuicije, iskustva i mudrosti srca. To je kontinuirani napor za razumijevanje naše uloge u Božjem planu i vježba slobode koju nam je Bog dao kako bismo donijeli odluke koje odražavaju Njegovu volju. Istinsko razlučivanje donosi duboku duhovnu radost i ispunjenje utječući na naše osobne živote i svijet oko nas.¹⁰

7 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate = Radujte se i kličite*, (Dokumenti ; 179), Apostolska pobudnica o pozivu na svetost u suvremenom svijetu (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2019.), br. 170.

8 Usp.: FRANJO, „Kateheza Pape Franje na općoj audijenciji (28. rujna 2022.)“, 2022., <https://www.vatican.va/content/francesco/hr/audiences/2022/documents/20220928-udienza-generale.html> [20. 2. 2024.].

9 FRANJO, „Kateheza Pape Franje na općoj audijenciji (14. prosinca 2022.)“, <https://www.vatican.va/content/francesco/hr/audiences/2022/documents/20221214-udienza-generale.html> [4. 9. 2024.].

10 Usp.: FRANJO, „Kateheza Pape Franje na općoj audijenciji (31. kolovoza 2022.)“.

4. Tumačenje vlastitog života (samospoznaia): Važno je tumačiti svoju životnu povijest u svjetlu Božje providnosti. Kroz molitvu i duhovnu spoznaju, možemo prepoznati Božju milost u svojim životima, identificirati negativne stavove koji koče duhovni rast i otkriti skrivene događaje koji otkrivaju Božji plan za našu vječnu sreću. Učenje iz života svetaca može osvijetliti naš put prema svetosti i pomoći nam u razlučivanju Božjeg glasa koji nas vodi prema dubljoj uniji s Njim.¹¹

5. Slušanje riječi Božje i nauka Crkve ključno je za ispravno razlučivanje Božje volje. Duhovno razlučivanje započinje sučeljavanjem s Riječju Božjom i učenjem Crkve pomažući nam prepoznati Božji glas među mnogim glasovima. Božji glas odzvanja u miru i tišini, djelujući smirujuće i diskretno, poput lahora koji je doživio prorok Ilija. Povlačenje u mir omogućuje nam prepoznavanje autentičnih Božjih poticaja u srcu. Riječ Božja nije samo tekst, već živa prisutnost i djelo Duha Svetoga, donoseći utjehu, pouku, snagu i radost. Čitanje Biblije omogućuje nam osjetiti Božju prisutnost, doživljavajući ga kao predokus raja i otvarajući srca Bogu koji „šeta“ među nama.¹²

6. Otvorenost Duhu Svetomu. Papa Franjo naglašava da je duhovno razlučivanje ključno i treba biti vođeno Duhom Svetim, koji je pravi vodič Crkve. On promiče skromnost, dijalog i otvorenost prema promjenama, vjerujući da Duh Sveti vodi Crkvu kroz povijest. Povjerenjem u Duha, kršćani mogu dobiti dar autentičnog i dubokog razlučivanja.¹³

Papa Franjo naglašava važnost otvorenosti prema Duhu Svetomu i poziva Crkvu da bude inkluzivna zajednica koja prihvaća sve. On upozorava na opasnosti koje proizlaze iz zatvorenosti i isključivosti ističući da uvjerenje o ekskluzivnom posjedovanju istine može rezultirati podjelama i nasiljem. Papa potiče Crkvu da bude otvorena prema svima, prihvaća različitosti, izbjegava osjećaj superiornosti i da ne sudi i ne isključuje druge. On vjeruje da Duh Sveti teži otvorenosti i želi da Crkva bude mjesto gdje svatko može pronaći svoje mjesto.¹⁴

11 Usp.: FRANJO, „Kateheza pape Franje na općoj audijenciji (19. listopada 2022.)“; ISTI, „Kateheza Pape Franje na općoj audijenciji (21. prosinca 2022.)“.

12 Usp.: FRANJO, „Kateheza Pape Franje na općoj audijenciji (21. prosinca 2022.)“.

13 Usp.: COMMISSIONE TEOLOGICA INTERNAZIONALE, „La sinodalità nella vita e nella missione della Chiesa (2. ožujka 2018.)“, br. 113., https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/cti_documents/rc_cti_20180302_sinodalita_it.html [29. 8. 2024.].

14 Usp.: Tino KRVAVICA, „Papa Franjo: Kako prepoznati dolazi li neka stvar od Duha Svetoga? Moramo moliti za dar razlučivanja“, 9. svibnja 2017., <https://www.bitno.net/vijesti/vatikan/papa-franjo-prepoznati-dolazi-li-neka-stvar-duha-svetoga-moramo-moliti-dar-razlucivanja> [20. 2. 2024.].

Papa Franjo često ističe potrebu za obnovom i reformom Crkve vođenom Duhom Svetim. U svojim javnim nastupima, enciklikama poput *Laudato si'* i *Fratelli tutti*,¹⁵ te apostolskim pobudnicama poput *Evangelii gaudium*, poziva vjernike na otvorenost Duhu Svetomu. Potiče ih da tragaju za novim putovima evangelizacije i budu svjetlo u svijetu koji se neprestano mijenja.

7. Svijest o vlastitim slabostima važna je tema koju papa Franjo često ističe u svojim propovijedima i javnim govorima. On smatra da je prepoznavanje vlastitih slabosti ključno za autentičan kršćanski život. Svijest o vlastitim slabostima omogućuje nam da se više oslonimo na Božju milost umjesto na vlastite sposobnosti te nas čini suosjećajnijima prema slabostima drugih.¹⁶

8. Promatranje znakova vremena ključno je za pontifikat pape Franje, koji naglašava važnost razumijevanja suvremenih društvenih kretanja i izazova kroz prizmu kršćanske vjere. Papa Franjo ističe potrebu za ekološkom osviještenošću, ekonomskom pravednošću, brigom za siromašne i marginalizirane te mirom i pomirenjem među narodima. Viziju Crkve vidi kao „poljsku bolnicu“ koja aktivno izlazi u susret ljudima tamo gdje jesu. Poziva vjernike da prepoznaju događaje i promjene u svijetu kroz prizmu evanđelja i da na njih odgovore s evanđeoskim vrijednostima.¹⁷

15 U enciklici *Fratelli Tutti* papa Franjo poziva na univerzalno bratstvo i socijalnu priateljstvo naglašavajući važnost otvorenosti, dijaloga i zajedništva u suvremenom svijetu. Enciklika sadržava nekoliko ključnih tema koje se mogu povezati s ovim konceptom: otvorenost i prihvaćanje različitosti kao bogatstva, a ne prijetnje; kritičko promišljanje ustaljenih obrazaca razmišljanja; duhovna osjetljivost i njegovanja „kulture susreta“ koja nadilazi površne kontakte. Iako *Fratelli Tutti* ne koristi izričito termin „razlučivanje duhova“, enciklika poziva na dublje razumijevanje stvarnosti i mudrije navigiranje kroz izazove suvremenog svijeta, što je u srži duhovnog razlučivanja.

16 Enciklike i apostolska pisma pape Franje te dokumenti poput *Evangelii gaudium* (Radost evanđelja) i *Gaudete et exsultate* (Radujte se i veselite) mogu pružiti dublji uvid u njegove misli o ovoj temi. Usp.: FRANJO, „Kateheza Pape Franje na općoj audijenciji (19. siječnja 2022.)“, <https://www.vatican.va/content/francesco/hr/audiences/2022/documents/20220119-udienza-generale.html> [26. 10. 2024].

17 Na 400. obljetnicu smrti svetog Franje Saleškog (28.12.2022. god.) papa Franjo je objavio apostolsko pismo pod naslovom *Totum amoris est* (Sve je ljubav). U tom pismu papa Franjo ističe kako je sveti Franjo Saleški bio „veliki čitač znakova vremena“. Taj crkveni naučitelj bio je u vremenu velikih promjena sposoban pomoći ljudima da traže Boga u ljubavi, radosti i slobodi. Sveti Franjo Saleški je bio izvanredan svjedok božanske ljubavi, a njegova fleksibilnost i dalekovidna vizija i danas su prosvjetljujući primjer za nas. U promjenljivim vremenima, kao i danas, imamo priliku za navještaj evanđelja i traženje Boga u srcu i povijesti.

To su neka od glavnih načela i smjernica koje je papa Franjo postavio za autentično i duboko duhovno razlučivanje. Njegovo učenje poziva vjernike na život vjere ukorijenjen u molitvi, slušanju Božje riječi i otvorenosti Duhu Svetomu. Time se povezuje s katoličkim duhovnim učenjima i praksom duhovnog razlučivanja koja ima duboke korijene u katoličkoj tradiciji.

3. Primjena praktičnog duhovnog razlikovanja u pastirskim dokumentima pape Franje

Tijekom pontifikata pape Franje, primjena praktičnog duhovnog razlučivanja vidljiva je u njegovim pastirskim odlukama i politikama Crkve. Papa često naglašava važnost razlučivanja, odnosno sposobnosti prepoznavanja i odabira između različitih duhovnih putova u skladu s Božjom voljom. Evo nekoliko primjera dokumenata u kojima papa Franjo govori o duhovnom razlučivanju:

3.1. Evangelii gaudium (Radost evanđelja)

Apostolska pobudnica iz 2013. godine naglašava važnost evangelizacije i osobnog obraćenja, što se može povezati s temom razlučivanja (*discernimento*). U dokumentu se ističe da je radost evanđelja sposobna transformirati živote, nudeći slobodu od grijeha i usamljenosti te naglašavajući važnost radosti u kršćanskoj vjeri i potrebu za obnovljenom predanošću širenju evanđelja. Ova osobna obnova i poziv na radost mogu se smatrati oblikom razlučivanja, gdje pojedinci prepoznaju Božju prisutnost i poziv u svojem životu.

Ključni aspekt te pobudnice je naglasak na duhovnom razlučivanju i njegovoj ulozi u evangelizacijskoj misiji Crkve jer pruža okvir za razumijevanje i odgovaranje na izazove s kojima se Crkva suočava. Papa Franjo naglašava potrebu za razlučivanjem na nekoliko načina.

Kontekstno razumijevanje: Papa Franjo naglašava potrebu za razumijevanjem specifičnih konteksta u kojima Crkva djeluje. To uključuje kulturne, društvene i ekonomske čimbenike koji utječu na zajednicu. Razlučivanje pomaže Crkvi da prilagodi svoje metode i poruke kako bi bile relevantnije i učinkovitije u različitim situacijama.

Kontekstno razumijevanje može se povezati s idejom da je evangelizacija više od pukog prenošenja poruka ili učenja. U dokumentu se naglašava važnost prilagođavanja poruke različitim kulturama i kontekstima u kojima se ljudi nalaze. Evo nekoliko ključnih točaka koje se odnose na kontekstno razumijevanje:

- **Inkulturacija vjere:** Vjera se treba prilagoditi i izraziti unutar različitih kulturnih konteksta. To podrazumijeva da se evanđelje ne može prenositi na isti način u svim kulturama, već treba uzeti u obzir specifične kulturne i socijalne okolnosti svakog naroda (br. 115-116).

- **Pučka pobožnost:** Uloga pučke pobožnosti ističe se kao način na koji se vjera inkulturira i prenosi kroz generacije. Ta praksa pokazuje kako vjera može biti izražena na načine koji su duboko ukorijenjeni u lokalnim kulturnim tradicijama, što zahtijeva kontekstno razumijevanje i poštovanje tih tradicija (br. 122-126).

- **Raznolikost i jedinstvo:** Dokument također govori o važnosti prepoznavanja i pomirenja raznolikosti unutar Crkve. Različite kulture i tradicije trebaju biti prepoznate i integrirane u jedinstvo Crkve, što zahtijeva duboko razumijevanje konteksta u kojem se te kulture nalaze (br. 131-132).

- **Prilagodba poruke:** U kontekstu propovijedanja, naglašava se važnost prilagodbe poruke tako da bude relevantna i razumljiva ljudima u njihovim specifičnim životnim okolnostima. To uključuje korištenje jezika i simbola koji su bliski ljudima kojima se obraća (br. 137-140).

Zajednički aspekt: Razlučivanje nije samo individualni proces već uključuje cijelu crkvenu zajednicu. Papa Franjo potiče na slušanje i uključivanje različitih glasova unutar Crkve kako bi se postiglo dublje razumijevanje i bolji odgovori na izazove. To zajedničko razlučivanje pomaže u izgradnji jedinstva i solidarnosti unutar Crkve.

Praktična primjena: Duhovno razlučivanje treba biti usmjereno na konkretne akcije. To znači da Crkva treba koristiti razlučivanje kako bi identificirala specifične korake koje treba poduzeti u odgovoru na izazove i krize, što omogućuje Crkvi da bude dinamična i prilagodljiva reagirajući na potrebe vremena na učinkovit način (br. 169-173).

Odgovor na krize: U svjetlu raznih kriza, kao što su skandali unutar Crkve, razlučivanje je potrebno kako bi se pronašli putovi ozdravljenja i obnove. Pristup pape Franje uključuje otvoreno suočavanje s tim pitanjima i korištenje istih kao prilike za duhovni rast i transformaciju. Dokument nudi smjernice za razlučivanje koje uključuju molitvu, refleksiju i savjetovanje s drugima. Naglašava se važnost strpljenja i otvorenosti prema Duhu Svetome (br. 173).

Radost i evangelizacija: Radost je središnja tema *Evangeli* *gaudium*, a razlučivanje pomaže vjernicima da pronađu radost u svojoj vjeri i prenesu je drugima. Papa Franjo poziva na obnovu misijskog žara ističući da evangelizatori trebaju biti ispunjeni radošću i nadom. Duhovno razlučivanje igra ključnu ulogu u prepoznavanju načina na koje se ta radost

može prenijeti drugima, uzimajući u obzir specifične potrebe i kontekste (br. 21-24).

Pobudnica također poziva na aktivno sudjelovanje u evangelizaciji, što zahtijeva sposobnost razlučivanja kako bi se prepoznale prilike za dijeljenje vjere, posebno s onima koji su daleko od nje. Ta proaktivna evangelizacija, koja se temelji na ljubavi i dobroti, može se smatrati procesom razlučivanja u kojem vjernici traže načine kako najbolje odgovoriti na Božji poziv i potrebe drugih.

Evangelii gaudium naglašava razlučivanje kao temeljni aspekt u shvaćanju i prenošenju radosne vijesti evanđelja. Taj pristup potiče vjernike na aktivno traženje i prepoznavanje Božje prisutnosti kako u vlastitom životu, tako i u životima drugih ljudi.¹⁸ Razlučivanje postaje alat koji omogućuje vjernicima dublje proniknuti u Božju volju i djelovanje osnažujući ih da autentično žive i dijele radost evanđelja u svakodnevnici.

3.2. *Amoris laetitia* (Radost ljubavi)

Ova pobudnica o ljubavi u obitelji uključuje raspravu o važnosti razlučivanja u složenim obiteljskim situacijama potičući pastire i vjernike da traže Božju volju u svakodnevnom životu. U *Amoris laetitia* razlučivanje se promatra kao proces koji omogućava pojedincima i obiteljima da prepoznaju Božju prisutnost i vodstvo u svojim životima. Taj proces uključuje preispitivanje vlastitih okolnosti, vrijednosti i odnosa kako bi se došlo do dubljeg razumijevanja ljubavi i poziva na zajedništvo. Dokument također ističe da je važno uzeti u obzir kulturne kontekste i specifične izazove s kojima se obitelji suočavaju, što dodatno naglašava potrebu za razlučivanjem u pastoralnom pristupu.

Kroz prizmu razlučivanja *Amoris laetitia* poziva na suosjećanje i milosrđe prema obiteljima potičući ih da se oslanjaju na Božju ljubav i da se aktivno angažiraju u izgradnji svojih odnosa. Ta perspektiva omogućava vjernicima da bolje razumiju svoje pozive i odgovornosti unutar obitelji, čime se jača njihova vjera i zajedništvo.

Ključni aspekti duhovnog razlučivanja u *Amoris laetitia* su:

- *Osobno i pastoralno razlučivanje*: Papa Franjo ističe da je važno poduzeti odgovorno osobno i pastoralno razlučivanje¹⁹ specifičnih slučajeva

18 Usp.: FRANJO, *Evangelii gaudium - Radost evanđelja*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2015., br. 16, 30, 33, 43, 45, 50, 154, 166, 179.

19 Usp.: Dalibor RENIĆ, „Pastoralno i duhovno razlučivanje u nauku pape Franje“, u: Ivan ANTUNOVIĆ – Ivan KOPREK – Pero VIDOVIĆ (ur.), *Život biraj - Elige vitam*, Zagreb: Filozofsko-teološki Institut Družbe Isusove, 2020., 549–566.

uzimajući u obzir različite okolnosti i razine odgovornosti pojedinaca. Taj proces pomaže vjernicima da postanu svjesni svoje situacije pred Bogom i da pronađu put prema punijem sudjelovanju u životu Crkve.²⁰

- *Milosrđe i pratnja*: Duhovno razlučivanje uključuje milosrđe i strpljenje, kao i pratnju onih koji se nalaze u teškim situacijama. Crkva se poziva da bude majka koja, dok jasno izražava svoje učenje, također pomaže slabima suosjećajući, izbjegavajući stroge ili brze presude.²¹

- *Složenost ljudskih situacija*: Papa naglašava da je potrebno prepoznati težinu olakotnih okolnosti koje utječu na pojedince, kao što su psihološki, povijesni i biološki faktori. Ta svijest omogućava Crkvi da prati ljude u njihovom osobnom rastu i da im pomogne da dožive Božje milosrđe.²²

- *Uloga savjesti*: Duhovno razlučivanje također uključuje važnost osobne savjesti, koja treba biti oblikovana odgovornim i ozbiljnim razlučivanjem pastira. Savjest može prepoznati najvelikodušniji odgovor koji se može dati Bogu, unatoč složenosti situacije.²³

- *Pastoralna skrb za razvedene i ponovno vjenčane*: Papa poziva na posebnu pažnju i razlučivanje u pastoralnoj skrbi za razvedene i ponovno vjenčane osobe, naglašavajući potrebu za pomirenjem i posredovanjem, kao i važnost pružanja duhovne podrške onima koji su u teškim životnim okolnostima.²⁴

3.3. *Laudato si'* (Hvaljen budi)

Tema duhovnog razlučivanja u enciklici *Laudato si'* pape Franje može se tumačiti kroz prizmu ekološke svijesti, etičkog promišljanja i duhovne odgovornosti prema stvorenju.²⁵ Iako je enciklika prvenstveno adresirana na ekološke izazove i potrebu za očuvanje „zajedničkog doma“, ona također sadržava elemente koji se odnose na duhovno razlučivanje, posebno u kontekstu donošenja odluka koje utječu na okoliš i društvo.²⁶ Tema razlučivanja u ovom dokumentu može se razumjeti kroz nekoliko ključnih

20 Usp.: FRANJO, „*Amoris laetitia* - Radost ljubavi (D-171)“, br. 300, 303.

21 Usp.: FRANJO, „*Amoris laetitia* - Radost ljubavi (D-171)“, br. 308-309.

22 Usp.: FRANJO, „*Amoris laetitia* - Radost ljubavi (D-171)“, br. 78, 312.

23 Usp.: FRANJO, „*Amoris laetitia* - Radost ljubavi (D-171)“, br. 303.

24 Usp.: FRANJO, „*Amoris laetitia* - Radost ljubavi (D-171)“, br. 249 i 297.

25 Enciklika *Laudato si'* (2015. god.) imala je velik utjecaj na svjetsku javnost i potaknula je brojne rasprave o okolišu i klimatskim promjenama kako unutar Katoličke Crkve, tako i u široj društvenoj zajednici. Smatra se važnim dokumentom u promicanju ekološke svijesti i održivog razvoja.

26 Usp.: FRANJO, *Laudato si'* (D-169) *Enciklika o brizi za zajednički dom*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, ³2020., br. 64, 91.

aspekata, posebno u kontekstu ekološke krize i odnosa čovjeka prema stvorenom svijetu.²⁷

- Enciklika naglašava **koncept integralne ekologije**, koja uključuje ne samo ekološke već i ekonomske, socijalne i duhovne dimenzije. Duhovno razlučivanje u ovom kontekstu podrazumijeva sposobnost prepoznavanja međusobne povezanosti svih stvorenja i donošenja odluka koje poštuju tu povezanost.

- Papa Franjo poziva na razlučivanje koje se temelji na **moralnim i duhovnim vrijednostima**. On ističe važnost etičkog promišljanja i duhovnog vodstva u suočavanju s ekološkim krizama, što uključuje prepoznavanje grijeha protiv stvorenja i potrebu za pokajanjem i promjenom načina života.

- Enciklika potiče na **kontemplaciju prirode** kao sredstva za duhovno razlučivanje. Promatrajući ljepote stvorenja, pojedinci su pozvani da prepoznaju Božju prisutnost u svijetu i da se angažiraju u očuvanju te ljepote kroz odgovorne i promišljene akcije.

- Duhovno razlučivanje u *Laudato si'* također uključuje **poziv na konkretno djelovanje**. Papa Franjo naglašava potrebu za promjenom stilova života, ekonomskih modela i političkih struktura kako bi se postigla održiva budućnost. Ovdje razlučivanje znači prepoznavanje hitnosti situacije i odgovorno djelovanje u skladu s etičkim i duhovnim principima.

- *Laudato Si'* poziva na **dijalog i suradnju među svim ljudima** naglašavajući da su ekološki izazovi zajednički problem koji zahtijeva kolektivno razlučivanje i akciju. Papa Franjo ističe važnost uključivanja različitih perspektiva i znanja u rješavanje ekoloških kriza, što podrazumijeva otvorenost prema različitim kulturama i znanstvenim pristupima.²⁸

- Također, enciklika se oslanja na **duhovnu dimenziju razlučivanja** pozivajući vjernike da razviju ekološku duhovnost koja ih motivira na aktivno sudjelovanje u zaštiti svijeta. Ta duhovnost uključuje zahvalnost i svijest o povezanosti s drugim stvorenjima, što može potaknuti dublje razumijevanje vlastitih odgovornosti prema prirodi.²⁹

- Na kraju, *Laudato Si'* naglašava da je potrebno doživjeti unutarnju promjenu ili **konverziju** kako bi se postigla istinska briga za okoliš. Ta konverzija uključuje prepoznavanje vlastitih pogrešaka i želju za promjenom, što je ključno za razlučivanje u kontekstu ekološke etike.³⁰

27 Usp.: FRANJO, *Laudato si'* (D-169), br. 137–162.

28 Usp.: FRANJO, *Laudato si'* (D-169), br. 15 i 63.

29 Usp.: FRANJO, *Laudato si'* (D-169), br. 216, 220.

30 Usp.: FRANJO, *Laudato si'* (D-169), br. 14 i 218.

Sve te dimenzije ukazuju na to da razlučivanje u *Laudato Si'* nije samo intelektualni proces već i duhovno putovanje koje vodi do dubljeg razumijevanja i odgovornosti prema stvorenom svijetu.

3.4. *Gaudete et exsultate* (Veselite se i kličite)

U ovoj apostolskoj pobudnici naglašava se važnost osobnog duhovnog razlučivanja kao sredstva za postizanje svetosti u svakodnevnom životu. Razlučivanje je ključno za prepoznavanje izvora nadahnuća - bilo da dolazi od Duha Svetoga, duha svijeta ili duha zla. Taj proces zahtijeva povjerenje u Duha Svetoga i razvija se kroz molitvu, razmišljanje, čitanje i dobre savjete. U suvremenom svijetu punom zabave i prividnih izbora, razlučivanje pomaže izbjeći robovanje trenutnim trendovima omogućujući razlikovanje između autentičnih i zavaravajućih novosti te između pozitivne promjene i štetne nepokretnosti.³¹

Duhovno razlučivanje spominje se u sljedećim brojevima:

Papa Franjo objašnjava da je duhovno razlučivanje važno za prepoznavanje što dolazi od Duha Svetoga, a što od duha svijeta ili đavla. On ističe da razlučivanje nije samo stvar dobre prosudbe ili zdravog razuma već je i duhovni dar koji treba izmoliti od Boga. Sveti Otac savjetuje vjernicima da s pouzdanjem traže taj dar od Duha Svetoga, istovremeno ga njegujući kroz: molitvu, razmatranje, čitanje duhovnih tekstova i traženje dobrih savjeta. Papa uvjerava da će na taj način vjernici postupno rasti u sposobnosti duhovnog razlučivanja.³²

Papa Franjo ističe da je u današnje vrijeme sposobnost razlučivanja postala posebno važna. On objašnjava da suvremeni život nudi mnoštvo mogućnosti za djelovanje i razonodu, koje se često predstavljaju kao jednako vrijedne i dobre. Sveti Otac upozorava da su svi, a posebno mlađi, izloženi stalnom „prebacivanju“ između različitih sadržaja. Moguće je istovremeno koristiti (surfati) više ekrana i biti uključen u razne virtualne scenarije, ali bez mudrosti razlučivanja postoji opasnost da postanemo poput marioneta koje se povode za trenutnim trendovima.³³

Papa Franjo ističe da je razlučivanje posebno važno kada se u životu pojavi neka novost. Tada je potrebno prosuditi dolazi li ta novost od Boga ili je riječ o obmani koja dolazi od duha svijeta ili đavla. S druge

31 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate* = *Radujte se i kličite*, br. 166–170. U br. 170.-177. dalje se razrađuje tema duhovnog razlučivanja, uključujući potrebu za molitvom, slušanjem Božje riječi, otvorenosti Duhu Svetom i spremnosti na žrtvu.

32 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate* = *Radujte se i kličite*, br. 166.

33 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate* = *Radujte se i kličite*, br. 167.

strane, Sveti Otac upozorava da ponekad sile zla potiču ljude da se ne mi-jenjaju, da ostave stvari kakve jesu i odaberu nepokretnost i krutost. Time se sprečava djelovanje Duha Svetoga. Papa naglašava da smo slobodni Kristovom slobodom, ali da nas On poziva da ispitamo ono što je u nama - želje, tjeskobe, strahove, očekivanja - kao i ono što se događa izvan nas, odnosno „znakove vremena“. Cilj je prepoznati putove pune slobode. Sveti Otac citira 1 Sol koja poziva da se sve provjerava i zadrži ono što je dobro. Time Papa naglašava važnost razlučivanja u duhovnom životu.³⁴

Papa Franjo ističe da je razlučivanje potrebno ne samo u izvanrednim trenucima ili za velike odluke već je svakodnevni alat za bolje slije-đenje Gospodina. On objašnjava da nam razlučivanje uvijek treba kako bismo prepoznali Božja vremena i Njegovu milost te ne propustili Njego-ve poticaje na rast. Sveti Otac naglašava da se razlučivanje često događa u malim, naizgled nevažnim stvarima jer se velikodušnost očituje u jed-nostavnim, svakodnevnim situacijama. Papa poziva na težnju k veličini i ljepoti, ali istovremeno na usredotočenost na male, svakodnevne obveze. Papa Franjo potiče sve kršćane da svakodnevno čine iskren ispit savjesti u dijalogu s Gospodinom. On ističe da nas razlučivanje vodi k prepoznavanju konkretnih sredstava koja Bog predviđa u svojem tajanstvenom planu ljubavi kako se ne bismo zaustavili samo na dobrim namjerama.³⁵

Prema apostolskoj pobudnici *Gaudete et exsultate*, postoje nekoliko prepreka duhovnom razlučivanju koje vjernici trebaju prepoznati i pre-vladati:

- *Nedostatak tišine i introspekcije*: U suvremenom svijetu, konstan-
tne distrakcije i buka otežavaju pronalaženje vremena za tišinu i molitvu.
Te distrakcije mogu onemogućiti vjernike da čuju Božji glas i prepoznaju
njegovu volju, što je ključno za duhovno razlučivanje.³⁶

- *Strah i otpor prema promjenama*: Strah od promjene može spriječiti
vjernike da se otvore za nove putove koje im Bog nudi. Taj strah može
dovesti do rigidnosti i odbijanja promjena, što blokira djelovanje Duha
Svetoga.³⁷

- *Površnost u duhovnom životu*: Površno razumijevanje vlastitog ži-
vota i duhovnih poziva može rezultirati odlukama koje ne odražavaju
istinsku Božju volju. Vjernici su pozvani da se suoče s vlastitim slabosti-
ma i preprekama kako bi mogli dublje razumjeti svoje pozive.³⁸

34 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate* = *Radujte se i kličite*, br. 168.

35 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate* = *Radujte se i kličite*, br. 169.

36 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate* = *Radujte se i kličite*, br. 29 i 71.

37 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate* = *Radujte se i kličite*, br. 168 i 174.

38 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate* = *Radujte se i kličite*, br. 150 i 175.

- *Egoizam i introspekcija*: Duhovno razlučivanje ne smije postati samo egotistička introspekcija. Umjesto toga, treba biti usmjereno na Božju volju i misiju koju je On povjerio vjernicima, što zahtijeva izlazak iz vlastitih interesa.³⁹

- *Nedostatak povjerenja u Božju milost*: Vjernici ponekad mogu sumnjati u Božju milost i njegovu sposobnost da ih vodi. Ta sumnja može ometati otvorenost prema Duhu Svetome i njegovim nadahnućima.⁴⁰

- *Apsolutizacija slobodnog vremena*: Prekomjerno posvećivanje zabavi i prolaznim zadovoljstvima može dovesti do zanemarivanja duhovnog poziva i misije, što umanjuje duhovnu ozbiljnost i predanost.⁴¹

3.5. Sinoda o obitelji

Sinoda o obitelji, koju je papa Franjo sazvao 2014. i 2015. godine, bila je primjer zajedničkog duhovnog razlučivanja. Tijekom sinode, biskupi su otvoreno raspravljali o temama poput braka i obiteljskog pastoralnog rada, slušajući svjedočanstva vjernika kako bi razumjeli pastirske izazove. Duhovno razlučivanje, prema papi Franji, nije samo individualni proces već uključuje zajednicu. To znači slušati jedni druge i zajedno tražiti Božju volju. Taj sinodalni pristup obogaćuje unutarnji rast i pomaže u prepoznavanju darova unutar zajednice.⁴²

Papa Franjo govori o duhovnom razlučivanju kao jednom od ključnih elemenata u pastoralnom radu s mladima. Papa ističe da je duhovno razlučivanje esencijalni element u pastoralnom radu s mladima. Naglašava da je razlučivanje umjetnost koju pastoralni djelatnici moraju naučiti, uključujući svećenike, redovnike, katehete i mlade koji vode druge mlade. Papa opisuje sposobnost razlučivanja kao „blago“ za mlade jer im pomaže izbjeći mnoge pogreške, naivnosti i trenutke izgubljenosti. Papa naglašava važnost autentičnosti u procesu razlučivanja potičući mlade da budu istiniti prema sebi, drugima i Bogu.

39 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate* = *Radujte se i kličite*, br. 170 i 175.

40 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate* = *Radujte se i kličite*, br. 166 i 174.

41 Usp.: FRANJO, *Gaudete et exsultate* = *Radujte se i kličite*, br. 30.

42 Usp.: FRANJO, „Discorso del Sano Padre Francesco ai partecipanti al Congresso internazionale di pastorale giovanile promosso dal Dicastero per i laici, la famiglia e la vita (25. svibnja 2024)“.

3.6. Sinoda o Amazoniji

Godine 2019. održana je **Sinoda o Amazoniji** tijekom koje su biskupi raspravljali o društvenim, okolišnim i pastoralnim izazovima s kojima se suočava amazonska regija i autohtone zajednice koje ondje žive. Sinoda je predstavljala primjer razlikovanja svjetla u društvenom i okolišnom kontekstu, nastojeći učinkovito odgovoriti na potrebe ljudi i zaštite stvorenja. „Sinoda o Amazoniji“ i naučavanje pape Franje o duhovnom razlučivanju naglašavaju važnost zajednice, slušanja, dijaloga i inkulturacije u prepoznavanju Božje volje i odgovaranju na potrebe lokalnih zajednica. Ti principi pomažu u oblikovanju Crkve koja je osjetljiva na stvarnost i bogatstvo različitih kultura.⁴³

3.7. Reforma Rimske kurije

Papa Franjo pokrenuo je sveobuhvatnu reformu Rimske kurije s ciljem povećanja njezine učinkovitosti, transparentnosti i osjetljivosti na potrebe univerzalne Crkve. Taj ambiciozni proces obuhvaća temeljitu reviziju postojećih struktura i promišljanje o načinima na koje Kurija može bolje odgovoriti na izazove suvremenog svijeta. Dana 19. ožujka 2022., Papa je objavio apostolsku konstituciju *Praedicate Evangelium* (*Propovijedajte evanđelje*) kojom je proveo opsežnu reformu Rimske kurije. Dokument naglašava evangelizaciju kao središnji zadatak kurijalne strukture i potiče veću ulogu laika u upravljanju Crkvom. Tema duhovnog razlučivanja se eksplicitno ne spominje često, ali se mogu izdvojiti neki relevantni dijelovi koji se odnose na duhovno vodstvo i razlučivanje. Tako na primjer govoreći o Odsjeku za temeljna pitanja evangelizacije u svijetu kaže se:

43 Sinoda o Amazoniji odnosi se na posebno zasjedanje Biskupske sinode koje je sazvaio Papa Franjo, a održalo se u Vatikanu od 6. do 27. listopada 2019. god. Jedan od ključnih rezultata sinode bio je dokument pod nazivom *Querida Amazonia* (Draga Amazonija), apostolska pobudnica koju je Papa Franjo objavio u veljači 2020. god. Sinoda o Amazoniji bio je važan događaj za Katoličku Crkvu jer je naglasila potrebu za promjenom u pristupu misijskom radu uzimajući u obzir kulturološku raznolikost i specifične potrebe lokalnih zajednica. Također je potaknula globalnu svijest o ekološkim i socijalnim problemima koji utječu na Amazoniju i potrebu za solidarnošću s ljudima koji žive u toj regiji. Usp.: FRANJO, „*Querida Amazonia*, Esortazione Apostolica post-sinodale al popolo di Dio e a tutte le persone di buona volontà (2. veljače 2020.)“, https://www.vatican.va/content/francesco/it/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20200202_querida-amazonia.html [25. 8. 2024.].

„U svjetlu političkih, društvenih i kulturnih izazova, Odjel: 1°promiče evangelizaciju kroz razlučivanje znakova vremena i proučavanje društveno-ekonomskih i okolišnih uvjeta primatelja navještaja Evanđelja.“⁴⁴

Praedicate Evangelium ističe duhovno razlučivanje u kontekstu misije Crkve i važnosti zajedničkog pristupa u donošenju odluka. Papa Franjo potiče zajednicu vjernika na slušanje, suradnju i aktivno sudjelovanje u evangelizaciji oslanjajući se na Duha Svetoga kao vodiča u prepoznavanju Božje volje.

Svaki kršćanin, zahvaljujući krštenju, pozvan je biti učenik - misionar, a ne samo papa, biskupi i zaređeni službenici. Laici, svojim obiteljskim životom, poznavanjem društvenih stvarnosti i vjerom, mogu znatno pridonijeti promicanju obitelji, poštovanju života i stvaranja te razlučivanju znakova vremena.⁴⁵ U pozdravnom govoru kardinalima okupljenim na konzistoriju papa Franjo naglasio je važnost oslanjanja na Duha Svetoga kao pravog vodiča Crkve moleći za dar autentičnog razlučivanja kako bi se postigla veća harmonija i učinkovitija suradnja u transparentnosti, što izgrađuje autentičnu sinodalnost i kolegijalnost.⁴⁶

3.8. *Pristup moralnom milosrđu*

Papa Franjo naglašava važnost milosrđa kao središnjeg elementa pastoralnog pristupa.⁴⁷ On poziva na izbjegavanje hladne birokratske moralnosti te umjesto toga potiče na pastoralno razlučivanje prožeto milosrdnom ljubavlju. Taj pristup obuhvaća razumijevanje, praštanje i praćenje onih koji se nalaze na marginama društva, čime se omogućava njihova integracija i rast unutar Crkve.

„Ovo nam pruža okvir i ozračje koje nas sprječava da razvijemo hladnu, uredsku moralnost u pristupu najdelikatnijim temama te nas umjesto

44 FRANJO, „*Praedicate Evangelium*, Costituzione apostolica sulla Curia Romana e il suo servizio alla Chiesa nel Mondo (19. ožujka 2022.)“, br. 57, 1°, https://www.vatican.va/content/francesco/it/apost_constitutions/documents/20220319-constituzione-ap-praedicate-evangelium.html [25. 8. 2024.].

45 Usp.: FRANJO, „*Praedicate Evangelium*“, br. 10 (uvod).

46 Usp.: FRANJO, „Saluto del Santo padre Francesco ai cardinali riuniti per il Concistoro (12. veljače 2015)“, https://www.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2015/february/documents/papa-francesco_20150212_saluto-concistoro-cardinali.html [29. 8. 2024.].

47 Govoreći o kontroverznim pitanjima kao što su brak, obitelj i seksualnost, Papa Franjo traži pristup koji je pun razumijevanja i koji traži dijalog umjesto isključivanja. Njegova apostolska pobudnica *Amoris laetitia* bavi se tim temama s pozicije pastoralne brige i milosrđa.

toga stavlja u kontekst pastoralnog razlučivanja ispunjenog milosrdnom ljubavlju, koja je uvijek spremna razumjeti, oprostiti, pratiti, nadati se, i iznad svega, integrirati. To je logika koja mora prevladavati u Crkvi, kako bismo 'iskusili otvaranje srca prema onima koji žive na najrazličitijim egzistencijalnim periferijama'".⁴⁸

To su samo neki primjeri primjene duhovnog razlikovanja u pastoralnim odlukama i politikama Crkve tijekom pontifikata pape Franje. Njegov pristup temelji se na pažljivu slušanju stvarnosti i potreba ljudi, otvorenosti Duhu Svetomu i usmjeravanju prema evanđeoskoj misiji Crkve u svijetu.

Zaključujemo riječima pape Franje s opće audijencije:

„Zapitajmo se, na kraju dana, na primjer: što se odigravalo danas u mom srcu? [...]“Što se dogodilo u meni, jesam li bio radostan? Što mi je donijelo radost? Jesam li bio tužan? Što me rastužilo?“ I tako naučiti *razlučivati* što se zbiva u nama.“⁴⁹

ZAKLJUČAK

Duhovno razlučivanje predstavlja ključni element u naučavanju i pastoralnom pristupu pape Franje. U svojim dokumentima, govorima i odlukama, papa Franjo kontinuirano naglašava važnost duhovnog razlučivanja kao sredstva za prepoznavanje Božje volje i donošenje ispravnih odluka u osobnom i crkvenom životu.

U različitim dokumentima, poput *Evangelii gaudium*, *Amoris laetitia*, *Gaudete et Exsultate* i *Laudato Si'*, papa Franjo pruža konkretne smjernice za primjenu duhovnog razlučivanja u različitim aspektima crkvenog i osobnog života. Ti dokumenti pokazuju kako se duhovno razlučivanje može primijeniti na pitanja evangelizacije, obiteljskog života, osobne svetosti i ekološke odgovornosti.

Reforma Rimske kurije i sinodalni procesi koje je pokrenuo papa Franjo također odražavaju njegovu predanost duhovnom razlučivanju na institucionalnoj razini Crkve. Ti procesi naglašavaju važnost zajedničkog slušanja, dijaloga i otvorenosti Duhu Svetom u donošenju odluka i oblikovanju budućnosti Crkve.

Konačno, Papino naglašavanje duhovnog razlučivanja poziv je svim vjernicima da aktivno sudjeluju u prepoznavanju Božje volje i djelovanju u skladu s njom. To zahtijeva kontinuiranu molitvu, otvorenost Duhu, kritičko promišljanje i spremnost na promjenu.

48 FRANJO, „*Amoris laetitia* - Radost ljubavi (D-171)“, br. 312.

49 FRANJO, „Kateheza Pape Franje na općoj audijenciji (19. listopada 2022.)“.

U cjelini, duhovno razlučivanje u naučavanju pape Franje predstavlja dinamičan i sveobuhvatan pristup kršćanskom životu i poslanju Crkve koji integrira tradiciju Crkve s izazovima suvremenog svijeta te poziva vjernike na dublju duhovnost i aktivno sudjelovanje u Božjem planu za svijet.

IL DISCERNIMENTO SPIRITUALE: UN PILASTRO NELL'INSEGNAMENTO DI PAPA FRANCESCO

Sintesi

Il discernimento spirituale costituisce uno dei pilastri fondamentali dell'insegnamento di Papa Francesco. Come tema centrale del suo pontificato, il discernimento spirituale permea i documenti pastorali, le decisioni e l'approccio della Chiesa nel mondo contemporaneo.

Papa Francesco definisce il discernimento spirituale come la capacità di riconoscere la presenza e l'azione dello Spirito Santo nella storia, nella coscienza, nonché nelle scelte personali e comunitarie dei fedeli. Attraverso le sue catechesi, documenti e discorsi, il Papa invita i fedeli a coltivare una relazione personale con Gesù e ad ascoltare la Sua voce attraverso la preghiera, la Parola di Dio, i sacramenti, la guida della Chiesa e la direzione spirituale.

Secondo Papa Francesco, il discernimento spirituale implica il prendere decisioni sagge riguardo al senso e all'orientamento della vita, guidati dalla volontà di Dio. Esso richiede conoscenza, profonda intuizione, esperienza, sapienza del cuore, ferma dedizione e impegno costante. Il discernimento è un esercizio della libertà donata da Dio, che ci aiuta a comprendere il nostro posto nel piano divino.

Nel presente lavoro si esaminerà il concetto di discernimento spirituale nell'insegnamento di Papa Francesco, i suoi principi fondamentali e la sua applicazione nei documenti e nelle decisioni pastorali. Si analizzerà come Papa Francesco integri questa antica pratica spirituale nel contesto contemporaneo della Chiesa, invitando i fedeli a una spiritualità più profonda e a una partecipazione attiva nella missione della Chiesa nel mondo.

Parole chiave: discernimento spirituale, principi evangelici, Spirito Santo, guida pastorale, fedeli, preghiera, volontà di Dio.